

PLAN DES BATIMENTS
KASTEEL d'URSEL

MAGAZINE

Driemaandelijkse uitgave van de Provincie Antwerpen/Kasteel d'Ursel, Hingene | 11de jaargang # 44 | november–december 2015–januari 2016

COUPE LONGITUDINALE 3.74
7.60

DE GRAFMONUMENTEN VAN DE FAMILIE D'URSEL

Beste Vriend,

Veel kastelen, musea en culturele instellingen hebben een Vriendenkring: een groep mensen die hen een warm hart toedraagt, er graag komt, erover praat en andere mensen aanmoedigt om er ook kennis mee te maken. Precies wat de lezers van dit Magazine al jaren doen. Daarom hebben we besloten om onze lezers voortaan onze Vrienden te noemen, de Vrienden van het Kasteel d'Ursel. Geef toe, dat klinkt beter dan 'beste lezer' of 'beste abonnee'. Vriendenverenigingen zijn doorgaans een betalende aangelegenheid. In ruil voor je lidgeld krijg je als Vriend een hele reeks voordelen en kortingen die je telkens opnieuw een goede reden geven terug te keren. Om lid te worden van onze Vriendenvereniging hoef je echter niet te

betalen: het *Kasteel d'Ursel Magazine* is en blijft gratis en ook in ons park ben je altijd welkom.

In plaats van lidgeld te vragen, hebben we liever dat je langskomt op één van onze tentoonstellingen of evenementen, een drankje bestelt in de parkbar of het kasteel huurt voor een bijzondere gelegenheid. Zo nu en dan doen we ook een oproep om mee een stukje van dit kasteel te kopen, zoals bij de nieuwe parkbanken vorig jaar. Tot slot is er bij ons natuurlijk plaats voor wie een handje wil komen helpen als vrijwilliger: in het kasteel d'Ursel zijn onze Vrienden altijd welkom.

LUK LEMMENS
gedeputeerde voor cultuur

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
directeur kasteel d'Ursel

COLOFON Kasteel d'Ursel
Wolfgang d'Urselstraat 9
2880 Hingene
www.kasteeldursel.be
T 03 820 60 11
info@kasteeldursel.be
IBAN BE54091018504797
BIC GKCCBEBB

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:
Cathy Berx, gouverneur-voorzitter,
Luk Lemmens, Ludwig Caluwé,
Inga Verhaert, Bruno Peeters,
Peter Bellens en Rik Röttger, leden
en
Danny Toelen, provinciegriffier

Jaargang 11, nummer 44,
november–december 2015–januari 2016

Redactie: Veerle Moens en Koen De Vlieger-De Wilde,
met medewerking van Kaat Haest en
prof. dr. Yme Kuiper

Vormgeving: Frederik Hulstaert

Druk: De Bie Printing, Duffel

Oplage: 5000 exemplaren

*Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk
papier en verpakt in milieuvriendelijke folie.*

ISSN 1781-4464

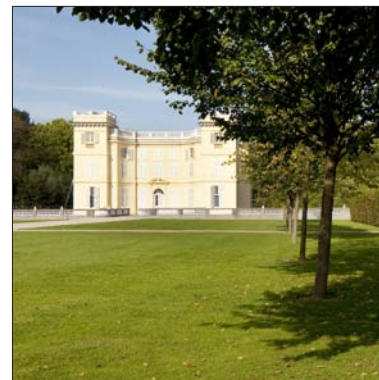
KASTEEL d'URSEL MAGAZINE

Gratis magazine

Wil je het magazine van kasteel d'Ursel thuis ontvangen? Bezorg ons dan je adresgegevens. Alle nummers zijn ook terug te vinden op de website.

Nieuwsbrief

Wil je nog beter geïnformeerd zijn over het reilen en zeilen in het kasteel? Schrijf je dan via de website gratis in op de elektronische nieuwsbrief.

Kasteelheer voor één dag

Word kasteelheer voor één dag en nodig je gasten uit in een schitterend kader. Je kan het kasteel huren voor onder andere recepties, seminaries, ontvangsten, diners en fotoreportages. Voor meer info, het reglement en de tarieven kan je ons bellen of surfen naar de website.

De verloren zoon is terug

Het verloren gewaand portret van Philippe Albert d'Ursel (1668–1746) sierde de cover van het vorige Kasteel d'Ursel Magazine. Begin september gaf graaf Ghislain d'Ursel, voorzitter van de familievereniging, het schilderij in bruikleen aan het kasteel. De familie d'Ursel kocht het portret op een veiling. Het werd gerestaureerd en keerde terug naar Hingene, waar het voor het eerst te bezichtigen was tijdens Open Monumentendag. Nu krijgt het een vaste plaats in ons nieuwe circuit voor groepsbezoeken.

Het hele jaar door kunnen groepen het kasteel bezoeken voor een rondleiding in de prestigieuze ontvangstruimten op de benedenverdieping en de voormalige slaapkamers op de verdiepingen. Tijdens een filmpje verneem je alles over de bouwgeschiedenis van het kasteel. Je krijgt ook een prachtig staaltje interieurgeschiedenis te zien aangevuld met werk van amateurschilderessen die in het kasteel woonden of er regelmatig op bezoek kwamen. Afsluiten kan met een afternoon tea.

Van 15 mei tot 15 augustus 2016 brengen we een tentoonstelling rond Giovanni Niccolò Servandoni (1695–1766). Ook individuele bezoekers kunnen dan elke zondag in het kasteel terecht voor een kennismaking met het werk van deze uitzonderlijke schilder, architect en decorateur. Je leest er meer over in de volgende magazines!

Graaf Ghislain d'Ursel (links) en Koen De Vlieger (rechts) met het portret van Philippe-Albert d'Ursel (links) © David Legréve

Steenmarter in lindeboom

De lindebomen voor het kasteel hadden tot voor kort een wirwar van takken in de kruin. In september kregen ze een grondige snoeibeurt: dode, aangetaste of schurende takken en dubbele toppen werden weggehaald. Takparen, -kransen en snelgroeiende twijgen werden uitgedund. Zo creëren we op termijn takvrije stammen van ongeveer drie tot vier meter en een goed ontwikkelde, evenwichtige kruin. Kinderen krijgen meer ruimte om voor het Laathof te spelen en het kasteel is beter zichtbaar vanaf de hoofdingang. Tijdens het snoeiwerk ontdekten we dat er in één van de lindebomen een steenmarter heeft gewoond. Hij gebruikte een voormalig nest van een houtduif als latrine en verorberde er zijn prooien. Steenmarters zijn voedselgeneralisten. Ze eten zowel wildlevend dierlijk voedsel – zoals insecten, middelgrote zoogdieren, vogels en eieren – als allerlei vruchten en bessen. Ze maken gebruik van een veelheid aan schuilplaatsen, die meestal slechts voor een korte periode worden aangedaan. Er was blijkbaar één Hingense steenmarter die zijn zomervakantie op de oprijlaan heeft doorgebracht...

Vrijwilligersdag

Op zondag 20 september organiseerden we onze eerste vrijwilligersdag in het kasteel. Onder een stralende nazomerzon genoten meer dan 50 aanwezigen van een barbecue en gezellige babbel. In de eerste plaats wilden we al onze helpende handen in de bloemetjes zetten. Deze ploeg enthousiastelingen hielp ons de voorbije jaren onze grootste projecten te organiseren. Ze zorgden voor het ont-haal en toezicht tijdens tentoonstellingen en Open Monumentendagen, hielpen in de parkbar of werkten achter de schermen tijdens het Winterbal. Zonder onze vrijwilligers zouden we deze activiteiten nooit kunnen realiseren. We riepen deze dag dan ook in het leven om hen extra te bedanken en om hen kennis te laten maken met elkaar. Het was een bijzonder gezellige en geslaagde eerste editie, die we ongetwijfeld zullen herhalen.

De grafmonumenten van de familie d'Ursel

Net zoals kastelen onlosmakelijk verbonden zijn met het adellijke leven, zo horen grafmonumenten bij de adellijke dood. Maak kennis met het bijzondere funerair erfgoed van de hertogen d'Ursel.

De familie d'Ursel is eigenlijk een jongere tak van de Antwerpse familie Schetz. De stichter van deze tak, Conrard I Schetz, laat zich adopteren door zijn tante, Barbara van Ursel, en neemt haar naam en wapenschild over. Hoewel Conrard Schetz-d'Ursel in 1608 het kasteel van Hingene koopt, blijft Hoboken nog tientallen jaren het belangrijkste landgoed van zijn familie. In 1632 laat hij zich naast zijn echtgenote Françoise de Richardot begraven in de Hobokense Onze-Lieve-Vrouwekerk. Een opmerkelijke zerksteen bedekt het graf. Naast een gebeeldhouwde biddende man en vrouw staan hun adellijke kwartieren: de vier wapenschilden van Conrards grootouders aan de linkerkant en die van Françoises grootouders aan de rechterkant.

De grafkelder in de Brigittijnerkerk

In 1652 stichten hun zoon Conrard II d'Ursel en zijn echtgenote Anne Marie de Robles in Hoboken een klooster voor de paters Brigittijnen. In het hoogkoor van

de kloosterkerk laten ze een graftombe bouwen. De ingang dekken ze af met de zerksteen die uit de Onze-Lieve-Vrouwekerk wordt overgebracht. De stoffelijke resten worden blijkbaar niet mee verplaatst, want in 1659 en 1660 worden Conrard II d'Ursel en Anne Marie de Robles als eersten begraven in de nieuwe tombe. Na hen volgen hun kinderen François (en zijn echtgenote Honorine de Hornes) en Jeanne (die gehuwd was met de graaf de Mastaing). De volgende generatie ruilt Hoboken als zomerresidentie voor het nieuwe kasteel in Hingene. Toch worden Conrard-Albert en zijn broer Philippe-Albert (en hun echtgenotes Eleonore de Salm en Marie Marguerite de Cuvelier) nog begraven in de Brigittijnerkerk. Ook de kinderen van Conrard-Albert vinden er een laatste rustplaats: zowel Charles (en zijn echtgenote Eleonore de Lobkowicz) als Bénédicte (die gehuwd was met de hertog de Bournonville). Gedurende 125 jaar en vier generaties krijgen slechts twaalf loden kisten een plaats in het familiegraf.

In 1783 beslist de Oostenrijkse keizer Jozef II om de contemplatieve kloosters in de Zuidelijke Nederlanden af te schaffen. Ook het Brigittijnerklooster verdwijnt en de kerk zal worden gesloopt. De toenmalige hertog Wolfgang-Guillaume moet een oplossing zoeken voor het familiegraf van zijn voorouders.

De grafkapel tegen de Onze-Lieve-Vrouwekerk

Hij besluit om de tombe (terug) te verplaatsen naar de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Omdat Jozef II ook het begraven in kerken verbiedt, laat de hertog een nieuwe tombe bouwen tegen de buitenkant van het koor van de Hobokense parochiekerk. Op die plek staat dan al een calvarie met de drie

beelden van Christus aan het kruis, Maria en Johannes. Ze zijn in 1617 gemaakt door de Mechelse beeldhouwer Maarten van Calster en in 1769 door de pastoor tegen de buitenkant van het koor aangebracht. Hertog Wolfgang-Guillaume laat de beelden integreren in de grafkapel voor zijn familie. De zerksteen van Conrard d'Ursel en echtgenote Françoise de Richardot bedekt opnieuw de ingang van de grafkelder. Het perk krijgt een metalen omheining en arduinen zuilen, bekroond met urnen. Op 22 december 1784 worden elf loden doods-kisten uit het hoogkoor van de Brigittijnerkerk opgegraven en naar het nieuwe familiegraf overgebracht. Bij de afbraak van de kerk vinden de arbeiders nog een twaalfde kist. Twintig jaar later is Wolfgang-Guillaume de eerste om te worden begraven in het nieuwe grafmonument. Tussen 1804 en 1910 worden er nog 23 familieleden bijgezet. Het gaat in de eerste plaats om de leden van de hertogelijke tak: Flore d'Arenberg (de echtgenote van Wolfgang-Guillaume), hun zoon Charles-Joseph en zijn echtgenote Luisa Ferrero-Fieschi, hun zoon Leon en zijn opeenvolgende echtgenotes Sophie en Henriëtte d'Harcourt en hun volwassen kinderen Henri, Caroline en Marguerite. Hertog Leon heeft echter enkele broers waardoor er vanaf de late 19de eeuw naast de hertogelijke tak ook jongere, grafelijke takken ontstaan. De stichters van deze takken en hun echtgenotes worden nog in Hoboken begraven. Tot slot worden er ook vijf jonggestorven kinderen bijgezet. Om de toevloed op te vangen, is de grafkelder in 1861 uitgebreid met een stuk grond van 7 bij 6 meter.

Grafmonumenten in Durbuy en Oostkamp

Begin 20ste eeuw volstaat ook de uitbreiding niet meer. De familie d'Ursel is simpelweg te groot geworden en beslist om drie nieuwe grafmonumenten te bouwen. De afstammelingen van Auguste d'Ursel hebben zich gevestigd op het oude jachtdomein in Durbuy. Hun grafkelder ligt op een perceel in de rue Haie Himbe, schuin tegenover het kasteel. In Oostkamp vinden we de nakomelingen van Ludovic d'Ursel, die worden begraven in een monument op het kerkhof van de Sint-Pieterskerk.

Philippe d'Ursel, achterkleinzoon van Ludovic en met zijn 95 jaar de oudste d'Ursel: 'De oorsprong van onze grafkelder ligt bij de zus van mijn grootvader. Ze wilde niet begraven worden bij haar echtgenoot en vroeg haar broer om een grafkelder te bouwen in Oostkamp, voor haar en de andere leden van onze tak. Op een centrale plaats op het kerkhof, vlak naast de graftombe van de pastoors, bouwden ze een eenvoudig monument in Italiaanse stijl met twee bronzen deuren en de naam 'URSEL' gegraveerd in de blauwe hardsteen. Eind 20ste eeuw besliste de gemeente om het kerkhof om te vormen tot een plein. Ik heb het graf-

monument en de stoffelijke overschotten toen laten overbrengen naar de nieuwe begraafplaats. We hebben er een mooie concessie, die grenst aan een bos dat eigendom is van de familie.'

Het grafmonument in Hingene

In Hingene wordt er aan het einde van de 19de eeuw een nieuwe kerk gebouwd. Na jarenlang palaveren tekent architect Joseph Caluwaers in 1894 een ontwerp in neogotische stijl, met behoud van een deel van de oude Sint-Stefanuskerk. Tegelijkertijd wil hertog Joseph d'Ursel een grafmonument bouwen, zowel voor de hertogelijke tak als voor alle grafelijke takken die niet over een eigen monument beschikken. Hij heeft het idee al jaren in zijn hoofd, maar hij moet geduld oefenen. De zoektocht naar financiering bij zijn familieleden, het tekenen van de plannen door Caluwaers en de eigendomsoverdracht van de grond duren langer dan verwacht. Maar hertog Joseph zal de bouw niet meer meemaken. Op 15 november 1903 overlijdt hij onverwacht op 55-jarige leeftijd. Na een indrukwekkende begrafenisdienst in de Brusselse Sint-Michiels en Sint-Godelekedraal volgt er ook een lijkdienst in Hingene. In afwachting van de nieuwe grafkelder krijgt de kist daarna een plaats

in een afgesloten deel van de oude kerk. Ze zal er bijna drie jaar blijven staan. In de loop van 1904 stemt Robert d'Ursel, de zoon van de overleden Joseph, in met de plannen van architect Caluwaers. De bovengrondse grafkapel bouwt hij tegen het oude koor van de Sint-Stefanuskerk. Het is een langwerpige, bakstenen constructie met elementen in blauwe hardsteen. De balustrade is versierd met beeldhouwde reliëfs. In het midden van het gebouw plaatst Caluwaers een halve centraalbouw met een koepel, bekroond met een kruis. Centraal op de oostgevel prijkt het wapenschild van de familie. Op het kerkhof bakent een hek in blauwe hardsteen en een smeedijzeren ketting een rechthoekige zone af. Binnen deze zone verwijst een groot, horizontaal kruis in blauwe hardsteen naar de ondergrondse grafkelder.

Een smalle wenteltrap in de grafkapel geeft toegang tot de crypte. Onder bakstenen gewelven zijn langs weerskanten diepe nissen voorzien om de kisten in te plaatsen: aan de linkerkant voor de hertogelijke tak en aan de rechterkant voor de jongere takken die niet over een eigen monument beschikken. Na het plaatsen van een kist wordt elke nis afgesloten met een marmeren plaat.

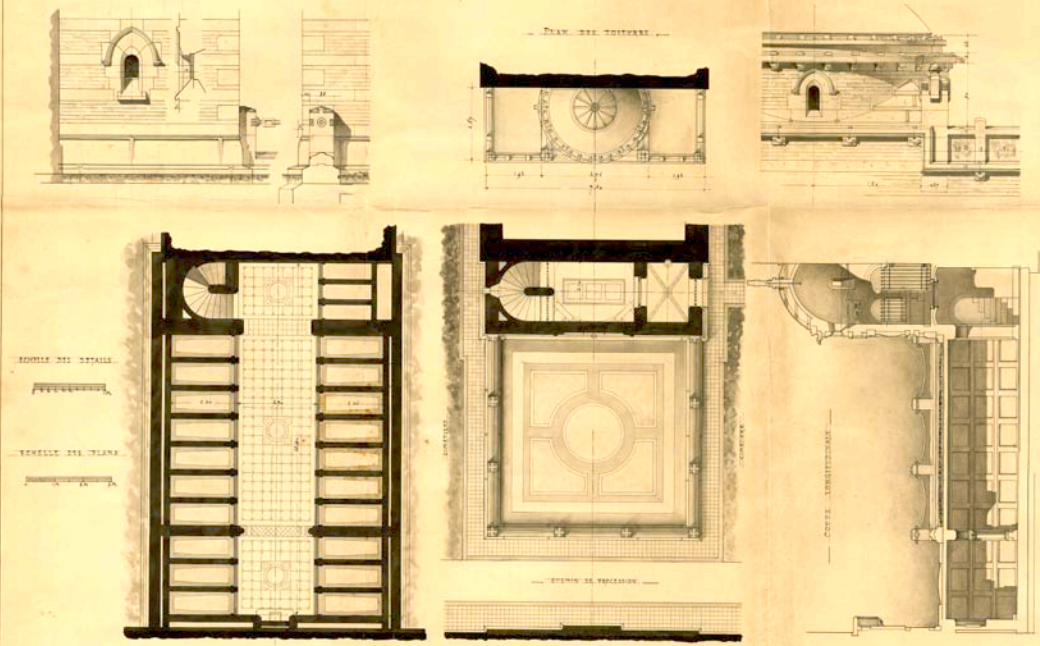
De grafkapel tegen de buitenkant van het koor van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Hoboken (1784). De calvariebeelden en zuilen met de urnen zijn goed te zien, de zerksteen iets minder. © Heemkundige Kring Hoboechen 1135 vzw

De Hobokense calvariekapel kort na de bouw in 1923. De twee zuilen met de urnen werden hergebruikt en zijn donkerder dan de kleinere, nieuwe zuilen.

De calvariekapel anno 2015: goed onderhouden, maar helaas zonder beelden en zonder urnen.

Plannen en sneden van het grafmonument in Hingene door Joseph Caluwaers (1904).

Het grafmonument in Hingene kort voor de oplevering in 1906.

In het voorjaar van 1906 zijn de werken klaar en op 7 augustus komt de pas benoemde aartsbisschop Désiré Mercier naar Hingene om de grafkapel en de kerk (die als zes jaar klaar was) in te wijden. De kist van hertog Joseph vindt eindelijk een laatste rustplaats.

De calvariekapel in Hoboken

Intussen kent Hoboken een grote expansie. Het kerkhof rond de Onze-Lieve-Vrouwekerk wordt te klein en in 1913 neemt het gemeentebestuur een nieuwe begraafplaats in gebruik aan de Sint-Bernardsesteenweg (niet te verwarren met het wat verder gelegen Schoonselhof). Een jaar later decreteert ze de sluiting van het oude kerkhof. De Eerste Wereldoorlog zorgt voor uitstel, maar begin jaren 1920 moeten alle stoffelijke overschotten worden geruimd of overgebracht naar de nieuwe begraafplaats. De familie kiest ervoor om zoveel mogelijk elementen van de grafkapel, gebouwd tegen de buitenkant van het hoogkoor, mee te verplaatsen. De Hobokense architect Frans Van Rompaey (1878–1955) krijgt de opdracht om ze te integreren in een nieuwe kapel. Hij heeft dan al het gemeentehuis van Hemiksem en de Hobokense tuinvijken van Moretusborg en het Heike getekend. De architect ontwerpt een sierlijke neogotische kapel, met in de topgevel het wapenschild van de

familie d'Ursel. De grafsteen en de beelden van Christus, Maria en Johannes krijgen een prominente plaats. Ook de arduinen zuilen met de urnen worden geïntegreerd. De kapel staat pal aan de ingang 'om het beeld van de Heiland aan het kruis – zo weinig aanwezig op de rest van de begraafplaats – een zo eervol mogelijke plaats te geven', aldus Hippolyte d'Ursel.

Op 17, 18 en 19 mei 1923 worden de stoffelijke resten van 36 familieleden overgebracht in aanwezigheid van hertog Robert d'Ursel, zijn broer Léo, zijn neef Hippolyte en Henri Thielemans, rentmeester van het domein in Hingene. Omdat niemand van de familie in de buurt van Hoboken woont, proberen ze om het toezicht op het monument uit te besteden aan de kerkfabriek. Na veel brieven over en weer is dat uiteindelijk niet gelukt.

Herstellingen in Hoboken...

Naarmate de decennia vorderen, geraken de calvariekapel, het hekwerk en de zerksteen hoe langer hoe meer in verval. Er zijn geen nieuwe begrafenissen meer en de familie kampt met andere uitdagingen, denk maar aan de sloop van het hôtel d'Ursel in Brussel en de verkoop van het kasteel van Hingene. In 2004 bevestigt de stad Antwerpen een 'akte van verwaarlozing' aan de kapel. De calvariebeelden en de urnen op de arduinen zuilen zijn dan al verdwenen.

'Gelukkig heeft François Philibert uit Hoboken ons toen verwittigd,' vertelt graaf Réginald, door de *Association de la Famille d'Ursel* aangesteld om de kapel te herstellen. 'Er stond veel onkruid en de omheining was in slechte staat. Samen met mijn neef Patrick en andere familieleden hebben we dat aangepakt. Om toekomstig onkruid te vermijden, wilden we een stevig doek leggen en dat bedekken met kiezelstenen. Maar eerst wilde ik toch zekerheid hebben over de aanwezigheid van onze voorouders in het graf. Hierover bestond onenigheid in de familie. Op het laatste nippertje ben ik met de bewaakster van het kerkhof toch aan de slag gegaan om de grond te peilen. We vonden een trap die naar een onderaardse ingang leidt, zonder twijfel van een crypte. Met deze blijheid in mijn hart, hebben we besloten om het doek en de stenen te plaatsen, in de hoop dat niemand onze voorouders ooit nog zal storen.'

... en in Hingene

Een tiental jaar eerder heeft de familie ook de grafkelder in Hingene gerestaureerd, onder leiding van architect Léopold d'Ursel: 'We hebben de bovengrondse kapel laten zandstralen en opvoegen. De twee platte daken zijn vernieuwd. De afvoergoten werden vervangen, net zoals de fundamente van het liggende kruis in het perk naast

De smeedijzeren kettingen tussen de pilaren en het liggende kruis moeten nog worden geplaatst.

De crypte van de Hingense grafkelder. © Joris Ceuppens

de kapel. De familievereniging betaalde het grootste deel van de werken, maar we kregen ook subsidies van de overheid. Bij de restauratie van de oude kerk kreeg de koepel van de kapel een nieuwe dakbedekking met leien.

Graaf Réginald was in 1996 ook al van de partij: 'Samen met enkele mensen uit Hingene hebben mijn neef Antoine en ik de hele elektrische bekabeling uit elkaar gehaald en een moderne, veilige installatie geplaatst. De participatie van de Hingenaars was erg belangrijk en heeft de basis gelegd voor de warme relaties tussen onze familie, het dorp, de kerk en het kasteel.'

Tijdens de restauratie is er ook aandacht voor het plaatsgebrek in de crypte. Na grondig overleg beslist de familievereniging om de overblijfselen van overledenen die meer dan dertig jaar begraven waren in kleinere lijkkasten te plaatsen. Zo kunnen er meerdere kisten, van echtgenoten of nauwe verwanten, samen in één diepe nis staan. Elke nis wordt afgesloten met een marmeren plaat en opnieuw gegraveerd met gouden letters, naar het voorbeeld van de oudste platen. Door de herschikking zijn er opnieuw een dertigtal nissen ter beschikking. Daarnaast laat de familie in de crypte ook een columbarium bouwen, dat plaats biedt aan 32 urnen. Gezien het huidige aantal leden, volstaat deze capaciteit ver-

moedelijk voor een kleine honderd jaar. Tot slot krijgen de familieleden die in het buitenland zijn omgekomen, vooral tijdens de wereldoorlogen, een gedenksteen.

Liefdevol omringd

Tussen 2012 en 2015 zijn zeven overleden familieleden bijgezet in de grafkelder. Réginald d'Ursel: 'De eigenlijke begrafenisdienst vindt plaats in de woonplaats van de overledene. Daarna komt de naaste familie naar Hingene. Hugo Spiessens, de gewaardeerde koster van de Sint-Stefanuskerk, brengt alles in gereedheid voor een laatste afscheid. Soms vragen we een priester voor de absoute, soms wordt er ook een rouwbord of obiit geplaatst. Dat is een zwartgeverfd ruitvormig houten bord met het wapenschild van de overledene en met vermelding van de geboorte- en sterfdatum. Veel van die rouwborden blijven nadien trouwens in de kerk hangen.'

Het onderhoud en toezicht van de grafkelder is toevertrouwd aan Luc Van De Moortel. 'Hij is de schoonzoon van Karel Van Acoleyen, de laatste boswachter en conciërge van onze familie in Hingene', vertelt Réginald d'Ursel. 'Dat scheidt een band. Luc bewaart de sleutel en zorgt dat de crypte er piekfijn uitziet wanneer er iemand wordt bijgezet. Hij en zijn collega's van de groendienst helpen de begrafenisondernemer

om de kist met het oude katrolsysteem tot in de crypte te laten zakken en in de nis te plaatsen. Nadien laat Luc ook de marmeren plaat graveren en plaatsen. Het is een hele geruststelling dat we op zulke mensen mogen rekenen.'

Elk jaar op 1 november verzamelt de familie in Hingene. 'Soms komen we eerst naar het kasteel, bijvoorbeeld wanneer er een nieuwe verdieping gerestaureerd is of er een grote tentoonstelling loopt', zegt Réginald d'Ursel. 'Na de eucharistieviering, dikwijls opgeluisterd door het parochiekoor Hisiste, openen we ook de grafkelder. Voor de gelegenheid is hij versierd met kaarsen en bloemen. Daarna vertrekken we naar het kasteel van Zemst, waar een grafelijke tak woont. Deze traditie ontstond na de verkoop van het Hingense kasteel en we zijn altijd erg blij met de ontvangst in Zemst. Maar dit jaar zal ik eerst nog een ommetje moeten maken langs de vijver: in maart hebben mijn zussen en ik een parkbank geadopteerd. We hebben ze opgedragen aan onze ouders, die allebei in de grafkelder begraven liggen.' ■

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
Kasteel d'Ursel

Met veel dank aan François Philibert voor zijn studie over de grafmonumenten in Hoboken.

DE SONORITEIT VAN STENEN

Resonance is de klinkende titel van de muzikale samenwerking tussen de Franse contratenor Samuel Cattiau en de Belgische gitarist Quentin Dujardin. Het duo liet zich inspireren door middeleeuwse en barokke teksten, en creëerde daarmee nieuw repertoire voor gitaar en stem. Bovendien zijn ze beiden gefascineerd door de bijzondere akoestiek van oude gebouwen. Bij voorkeur musiceren ze in kerken, kapellen en kastelen, omdat die zich uitstekend lenen om te experimenteren met klank. Op zondag 15 november laten ze hun muziek resoneren in het kasteel.

Samuel Cattiau: ‘Quentin Dujardin en ik hebben elkaar in 2011 ontmoet op een filmfestival in Dresden. We presenteerden daar allebei een film waarvoor we de muziek hadden gemaakt. Ik ging luisteren naar een concert van hem en ik voelde mij meteen aangesproken door zijn manier van spelen. Quentin werkte op dat moment aan een project met een klassieke zangeres, en toen hij mijn stem hoorde, wilde hij graag nog verder gaan in die richting. Het feit dat ik een klassieke stem heb en ook improviseer, interesseerde hem. We hebben ons tijdens dat festival even samen teruggetrokken en gemusiceerd, en we voelden dat er heel snel een basis was om samen te werken.’

Middeleeuwse teksten, hedendaagse troubadours ‘De ontmoeting met Quentin was voor mij de aanleiding om teksten en muziek uit de twaalfde en dertiende eeuw nauwgezet te gaan bestuderen. Ik was al een tijdje geïnteresseerd in materiaal uit de middeleeuwen, gedichten en muziek van troubadours en minstrelen. Die mensen waren niet enkel zangers, maar ook echte tekstschrijvers. Ze maakten gedichten, interpreterden verhalen, speelden muziek, zongen. En bovenal waren ze ontzettend vrij – ze ‘jongleerden’ met hun materiaal. Ons project is vertrokken vanuit dat idee, we wilden onszelf ook die vrijheid gunnen, om muziek te componeren met middeleeuwse (en ook barokke) teksten die al een melodie hadden. We analyseerden en lieten ons inspireren door de betekenis van de woorden, geschreven in oude vormen van Frans, Engels en Portugees. Vanuit de oorspronkelijke schriftuur, structuur en taal hebben we eigen, persoonlijke composities gecreëerd.’

‘Quentin en ik hebben een aantal residentieweken georganiseerd om aan ons gezamenlijk project te werken. In Zuid-Frankrijk konden we repeteren in een romaans kerkje uit de twaalfde eeuw. Dat was werkelijk fantastisch! Door die ontmoeting is het aspect van het patrimonium binnengeslopen, en zelfs essentieel geworden, in ons project. Daarna hebben we ook in België gewerkt, onder meer in het kasteel van Laclaireau en in de abdij van Orval. Die bijzondere gebouwen stonden ons toe om de klank als het ware te herontdekken, om te spelen met de sonoriteit van de architectuur, en om als duo ons eigen specifieke geluid te vinden. De akoestiek van die historische gebouwen heeft veel invloed gehad op de totstandkoming van *Resonance*.’

De sonoriteit van stenen ‘Als zanger heb ik een bijzondere affiniteit met plekken met een speciale akoestiek. Als ik een nieuwe ruimte binnenkom, begin ik meteen te luisteren. Ik zet me neer en luister naar de kwaliteit van de stilte. En daarna maak ik beetje bij beetje klank en begin ik te zingen, om de circulatie van het geluid te begrijpen. Het is vraag en antwoord met de stenen rondom, die bepaalde geluiden reflecteren, specifieke kleuren toevoegen. Zo’n grondige kennismaking is belangrijk. Ik beschouw de ruimte als een deel van mijn stem, als een instrument op zich, omdat de resonantie en de akoestiek werkelijk meespeelt, mee musicert, tijdens een concert.’

‘Ik heb mijn stem pas ontdekt toen ik achttien was – wat laat is voor een zanger, zeker voor een contratenor. Ik studeerde toen Toegepaste Kunsten, en ik had een immens atelier in een oude textiel fabriek. Het was een gebouw uit de negentiende eeuw met een heel eigen akoestiek, een soort ‘industriële kathedraal’. Terwijl ik daar aan het werk was, begon ik te zingen, omdat de ruimte zich daartoe leende. Na een tijdje ben ik lessen gaan volgen bij verschillende leraars, die mij stimuleerden om met mijn stem aan de slag te gaan. Uiteindelijk ben ik op mijn tweentwintigste pas aan het conservatorium van Lyon gaan studeren. En nu leef ik uitsluitend van en voor mijn stem.’

De lokroep van de muziek Ook Quentin Dujardin legde een bijzonder parcours af – zij het een heel ander. De liefde voor klassieke (orgel)muziek kreeg hij al vroeg mee van zijn vader, de wereld van de jazz ontdekte hij op zijn veertiende door de cd’s van Philip Catherine en Pierre Van Dormael,

Samuel Cattiau & Quentin Dujardin

die hem naar de jazzopleiding aan het conservatorium van Brussel zouden leiden. Daarna breidde zijn interesse nog verder uit naar wereldmuziek. Hij reisde de wereld rond met zijn gitaar, om authentieke muziek ter plaatse te leren spelen. In 2008 werd zijn reis verfilmd in de documentaire *Sur le chemin*. Op zijn veelzijdig parcours werkte Quentin samen met indrukwekkende internationale artiesten – waaronder de Belgen Jef Neve en Toots Thielemans.

Samuel Cattiau: ‘Toen Quentin en ik elkaar leerden kennen, was dat werkelijk een ontmoeting tussen twee zeer uiteenlopende muzikale werelden. En toch bleek er meteen een gemeenschappelijke grond én interesse om samen te werken. *Resonance* is een minimalistisch project geworden. Een zoektocht naar pure klank, gebaseerd op oude teksten met tijdloze thema’s. Ik zing over liefde, vriendschap, loyaliteit, pijn, lijden. Het ambivalente timbre van een contratenor leent zich uitstekend om zulke delicate thema’s te verklanken. Enerzijds zijn we trouw gebleven aan de historische

context, zo zal je horen dat ik mijn stem anders gebruik in middeleeuwse dan in barokke muziek. Anderzijds hebben we ook de vrijheid genomen om er net hedendaagse composities van te maken, om hedendaagse instrumenten toe te voegen zoals de gitaar van Quentin, en tijdens de opnames af en toe ook cello, gespeeld door Matthieu Saglio.’

‘Onze cd komt in februari uit in Frankrijk, Duitsland en de Benelux. We spelen daarna een aantal bijzondere concerten: in april in de Solvaybibliotheek in Brussel, begin juni in het hart van het historische centrum van Lille, in de veertiende-eeuwse Sint-Catharinakerk, en daarna trekken we naar Lyon en Parijs. Het is fantastisch dat we, in aanloop daarnaar, ons programma in november al in kasteel d’Ursel kunnen spelen. Zowel visueel als auditief is dat een uitgelezen plek, net omdat de link tussen muziek en patrimonium voor ons zo belangrijk is. Wanneer we onze muziek brengen in een historisch gebouw, kun je als publiek werkelijk in de klank binnentreden. We spelen dan zonder

versterking, louter met de natuurlijke akoestiek van de ruimte, wat vanzelfsprekend voor een heel bijzondere muzikale ervaring zorgt.’ ■

KAAT HAEST

CONCERT MET SAMUEL CATTIAU & QUENTIN DUJARDIN (contratenor en gitaar)

Zondag 15 november 2015 · 11 uur · 17 | 14 | 8,5 euro

Samuel Cattiau (contratenor) en Quentin Dujardin (gitaar) componeerden samen melodieën voor gitaar en zang, geïnspireerd op teksten en oud muzikaal werk uit de 12de tot de 18de eeuw. Liederen die zingen en gezongen worden, repetitief, hypnotiserend.

Ze eigenen zich de harmonie en melodie toe van teksten zoals *Cantigas de Santa Maria*, de Italiaanse antieke aria’s, werken van Willem van Machaut, Johannes Ciconia, John Dowland en Henri Purcell. Ideale werken om de oude muziek te doorgronden en te laten herleven.

www.resonance-music.fr

Info en reservatie

CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

'Je moet reuring maken'

In oktober organiseerde de Stichting Vrienden van Brabantse Landgoederen een Vrienden- en Vrijwilligersdag in het kasteel. Als afsluiter gaf prof. dr. Yme Kuiper (Rijksuniversiteit Groningen) een lezing met als onderwerp *Kennis-Ondernemen-Verbinden. Over de toekomst van landgoed, kasteel en buitenplaats in de Lage Landen.*

Landgoederen, kastelen en 'hoven van plaisantie' zijn overal aanwezig in de Lage Landen. Maar hoe lang nog? In Nederland, bijvoorbeeld, staan nu 552 buitenplaatsen officieel geregistreerd door de nationale overheid. Het zijn te beschermen historische complexen die als nationaal erfgoed worden beschouwd. Ooit zouden dat er minstens zesduizend zijn geweest. Feitelijk onderbouwd is dat getal niet en het is niet duidelijk over welke periode het precies gaat. In het boek *Hoven van plaisantie* over het buitenleven in het Antwerpse tussen 1600 en onze tijd, schrijft collega Roland Baetens dat de provincie Antwerpen anno 2013 een zeventiental 'vrijetijd domeinen' beheert. Inmiddels is een aantal daarvan weer afgestoten of worden zij bedreigd in hun voortbestaan. Net als in Nederland is er een probleem om de inkomsten en opbrengsten van deze domeinen in balans te houden met de onderhoudskosten en

de uitgaven. Hoe cultureel de bestemming van veel van deze erfgoedparels ook mag zijn, geld speelt altijd een cruciale rol om ze een toekomst te verzekeren. Maar naast geld, ontbreekt het vaak aan een duidelijk visie rond het beheer, aan creativiteit en ideeën.

Sinds september 2012 geniet ik het voorrecht een leerstoel 'Historische buitenplaatsen en landgoederen' te mogen bekleden aan de Rijksuniversiteit Groningen. Het Kenniscentrum Landschap wordt gefinancierd met de nalatenschap van jhr. dr. Henri van der Wijck, een groot kenner van de Nederlandse buitenplaats. Hij promoveerde rond dit thema in 1974. De ondertitel van zijn dissertatie luidt 'Aspecten van ontwikkeling, bescherming en herstel'. Zijn werk beklemtoont de noodzaak de buitenplaats als een geheel te beschouwen: zowel het huis zelf, als de bijgebouwen, tuinen en het park. Het idee om historisch buitenplaatsen als geheel te beschouwen vindt nu overal weerklank. Zelfs de lanenstructuur rond zulke huizen en kastelen komt nu in aanmerking voor wettelijke bescherming. Al in de eerste week na mijn aanstelling kreeg ik telefoon van een nerveuze landgoedeigenaar uit Limburg met de vraag hem te assisteren bij een rechtsgang. De zichtas van zijn eigendom werd bedreigd door het nieuwe woningbouwplan van zijn gemeente. Ik heb hem toen gevraagd mij wat tijd te gunnen om met het veld kennis te maken.

Drie jaar later is me nog duidelijker geworden hoezeer verleden, heden en toekomst van landgoederen, kastelen en monumentale buitenplaatsen met elkaar verweven zijn. Historische puzzels en vragen gaan op een gegeven moment over in erfgoedbeleid; mondelinge geschiedenis en plaatsen van herinnering worden communicerende vaten; er

moeten keuzes gemaakt worden om een nieuwe, gepaste bestemming te vinden voor groendomeinen en alles wat daarmee verbonden is. *There is no easy way out.* Debatten en discussies over hoe overheden om moeten gaan met groen en monumentaal erfgoed zijn nodig. Voor dit kwetsbaar erfgoed liggen er zowel vroeger als nu bedreigingen op de loer. Die bedreigingen moet men onderkennen, maar men moet vooral ook kansen zien en uitdagingen aangaan.

Enkele jaren geleden was ik te gast in kasteel d'Ursel voor een symposium. Toen en ook nu viel me op dat de directeur er telkens in slaagt verrassende culturele evenementen te bedenken en te organiseren: klassieke concerten van hoog niveau, goed doordachte tentoonstellingen en vernieuwende evenementen. Dat is cruciaal voor een buitenplaats: je moet reuring maken, wat zoveel wil zeggen als leven brengen, of voor beroering zorgen. Het kasteel krijgt zo een nieuw leven zonder het verleden uit het oog te verliezen.

Sinds ik Hans Goedkoop, *anchorman* van het Nederlandse tv-programma 'Andere tijden' interviewde over de actualiteit van geschiedenis ben ik 'bekeerd'. Wie voor een groot publiek zinvol over het verleden wil verhalen, moet daarbij het heden betrekken. Dat is Goedkoop's adagium. Steeds meer en beter wordt kasteel d'Ursel 'gebeeldmerkt' als het buitenhuis van de familie d'Ursel. Hun spullen komen weer terug in het kasteel. Ook al woont en leeft de familie er zelf niet meer, je kan als nieuwe inrichter van het huis doen alsof de dames en heren juist vertrokken zijn (of aanstalten maken terug te komen). En dat geldt zelfs voor hun personeel. Het is een formule die al geruime tijd in mijn eigen noordelijke gewesten bij buitenplaatsen in

© Tom D'Hont

Prof. dr. Yme Kuiper (1949) studeerde sociologie en antropologie in Groningen en promoveerde in 1993 met de meermaals bekroonde studie 'Adel in Friesland 1780–1880' aan de Letterenfaculteit van de Rijksuniversiteit in Groningen. Hij is er hoogleraar 'Historische Buitenplaatsen en Landgoederen' en emeritus-hoogleraar 'Historische en Religieuze Antropologie'. Onlangs verscheen onder zijn chief editorship het boek *Nobilities in Europe in the Twentieth Century* bij Peeters Publishers (Leuven/Paris).

Groningen (Menkemaborg) en Friesland (Dekemastate) een succes blijkt te zijn. Maar het is natuurlijk nog veel beter als je aan deze historische basis een hedendaagse laag kan toevoegen: met de voeten in het verleden en met de blik op de toekomst, zo wil de directeur van Hingene het wel eens zeggen.

Zijn er nog extra aandachtspunten voor kasteel d'Ursel? De titel van mijn lezing 'Kennis – Ondernemen – Verbinden' zou je kunnen opvatten als een nieuw 'cultureel swot-model', welbekend bij ondernemers en beleidsmakers. Kennis verwijst naar nieuw onderzoek, waarin niet uiteindelijk de monumenten ('de stenen') centraal staan maar de mensen. Ondernemen

staat voor de ontwikkeling van nieuwe bestemmingen en ideeën. Verbinden verwijst naar de mensen die betrokken zijn bij het voortbestaan van het kasteel. Net als overal in de erfgoedsector zijn vrijwilligers onmisbaar. Ze kunnen ingezet worden in de tuin en het park, omdat de onderhoudskosten er relatief hoog zijn, maar ook bij rondleidingen of communicatie. Vrijwilligers moeten opgeleid worden en verdienen de nodige aandacht van de leiding. Verbinden heeft verder betrekking op een nog bredere kring dan de vrijwilligers, namelijk op al die mensen die in de buurt van het kasteel wonen of die het kasteel een warm hart toedragen: de Vrienden, zeg maar, mooi aansluitend bij het voorwoord van dit magazine.

Kasteel d'Ursel was en is een *totaal sociaal feit*, om antropoloog Marcel Mauss aan te halen. Het is een bijzonder huis: ooit zomerresidentie, maar ook *power house* van een familie veldheren. Het was een sociaal laboratorium, waar familie en personeel hun levens leidden. Het heeft nog altijd een esthetisch aangelegd tuin- en parkcomplex, dat ook praktische, nuttige aspecten bezit. Het wil met verve een platform zijn voor kunst en cultuur. Kortom, het hele domein verdient een bezoek van velen – niet alleen vanuit de naaste omgeving, maar van heinde en ver. ■

YME KUIPER

DE BALANS TUSSEN HOOFD EN HART

De Russische pianiste Galina Zhukova verdeelt haar tijd en toewijding tussen concerten, opnames, lesgeven, onderzoek en het organiseren van culturele evenementen in Sint-Petersburg en Moskou. Sinds 2007 doceert ze Piano, Kunstmanagement en Onderzoeksmethodologie aan de Universiteit van Sint-Petersburg. Afgelopen lente nam ze deel aan de *Primavera Pianistica* masterclass in het kasteel. Aan het eind van die intensieve week werd ze bekroond met de Eerste Prijs in de bijhorende *Primavera Pianistica Competition*.

Op 7 februari 2016 is ze opnieuw te gast voor een solorecital.

STEINWAYRECITAL MET GALINA ZHUKOVA

Zondag 7 februari 2016 · 11 uur · 15 | 12 | 7,5 euro

Info en reservatie

CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

‘Ik ben in 1983 geboren in Sint-Petersburg, en ik woon en werk ook in die stad, maar ik voel me in veel landen thuis. Tijdens mijn jeugd werkten mijn ouders regelmatig in het buitenland als universiteitsprofessoren – ik heb dus het geluk gehad om verschillende culturen, talen en levenswijzen te leren kennen. Mijn eerste solorecital hield ik in 1994 in de Verenigde Staten, voor de academische sociëteit van de Princeton University. In het publiek zaten een aantal belangrijke figuren, zoals de Koude Oorlog-diplomaat George Kennan. Datzelfde jaar verbleef ik één semester in Japan, waar ik lessen kreeg in de Japanse taal en kalligrafiekunst. Als jonge tiener was dat een unieke ervaring, die me later heeft geholpen om vlot te communiceren met allerlei mensen.’

‘Het was dan ook gemakkelijk voor mij om aansluiting te vinden bij mijn collega-deelnemers tijdens de *Primavera Pianistica* – ook al was het een wedstrijd. Er heerste een fijne sfeer onder de deelnemers, de docenten waren uiterst professioneel en *open minded*, en het programma van de masterclass was goed uitgebalanceerd. Ik kon ontspannen repeteren, me voorbereiden zonder druk, en met veel plezier spelen op de concerten. Hingene is bovendien een fijne, rustige, sfeervolle plek, ideaal voor allerlei culturele evenementen.’

Tussen passie en intellect

In maart 2016 zal de *Primavera Pianistica* voor de achtste keer te gast zijn in het kasteel. Van 14 tot 19 maart komen zo’n veertigtal internationale studenten naar Hingene om er les te volgen bij verschillende topdocenten. Sinds twee jaar wordt de masterclass gekoppeld aan een wedstrijd. Tijdens de selectieronde kiezen de docenten een aantal deelnemers die hun repertoire mogen spelen op de drie officiële concerten. De winnaar van de *Primavera Pianistica Competition* wordt het seizoen erna uitgenodigd voor een solorecital in het kasteel.

In 2015 werd Galina Zhukova beloond met die Eerste Prijs. Ze is volgens de jury, onder leiding van de Argentijnse professor en pedagoog Aquiles Delle Vigne,

‘een fantastische jonge pianiste die haar instrument perfect weet te beheersen. Ze gaat met een grote gevoeligheid in interactie met haar publiek. Er wacht haar ongetwijfeld nog een mooie toekomst in de muziekwereld.’ De tweede prijs werd met een *ex-aequo* uitgereikt aan Aurélien Froissart (Frankrijk) en Maxim Kulagin (Rusland). De derde prijs ging naar Natanel Grinshtein (Israel).

‘De *Primavera Pianistica Competition* winnen was belangrijk voor mijn eigen artistieke verhaal. Ik ben dankbaar voor die appreciatie. Ik geloof dat de volgende editie van de *Primavera Pianistica* meer Russische deelnemers kan aantrekken – ik hoop dat mijn prijs de wedstrijd hier bekender zal maken. Weet je, Russische mensen hebben altijd veel bewondering voor de Europese cultuur: er is een soort onbrekbare historische symbiose.’

‘De verschillende betekenislagen in muziek aan het licht brengen – dat zou wel eens het motto kunnen zijn van mijn artistiek leven. Ik laat het aan de muziekcritici om te spreken over mijn virtuositeit, stijlgevoel of klankkwaliteit, dat zijn de basiselementen voor elke professionele pianist. Voor mijzelf is het op artistiek vlak uiterst belangrijk om de balans tussen passie en intellect te vinden. In elk stuk dat ik speel, ga ik op zoek naar dat evenwicht.’

‘Het contact met het publiek is ook heel belangrijk. Vandaag is het publiek, ook in de klassieke wereld, bezig met de energie, de *présence* en het charisma van een muzikant, en verlangen we naar sterke, levendige, soms zelfs wilde emoties op het podium. Die persoonlijke aspecten kunnen inderdaad helpen om een publiek voor je in te nemen, maar slechts als eerste stap, de rest is (en hoort) volgens mij altijd gebaseerd (te zijn) op de mentale impact van de muziek zelf.’

‘Mijn programma voor het soloconcert in het kasteel bestaat uit zowel Russische als Europese muziek. Ik speel de Tchaikovsky/Pletnev-suite uit *De Notenkraker*, maar ook *Scherzi* en *Ballades* van Chopin. Voor ik in februari naar België reis, zal ik in Portu-

gal een cd opnemen, met de meesterlijke *Années de Pèlerinage* en de *Grandes études de Paganini* van Liszt. Na Hingene speel ik nog een aantal concerten in Frankrijk, en daarna zal ik een nieuw programma met werk van Liszt en Ravel presenteren in de Philharmonie Hall van Sint-Petersburg.’

De toekomst van de traditie

‘Een artiest moet de waarden van de muziek die hij speelt altijd voorop plaatsen. Muziek brengen op een scène vraagt een grote hoeveelheid persoonlijke inzet: tijd (vele jaren studie en voorbereiding), energie (fysiek en mentaal) en bovenal veel verantwoordelijkheid als mens. Als je zoveel fans zou willen hebben als een profvoetballer – word dan maar profvoetballer. Als je daarentegen een professionele klassieke muzikant wil zijn – als je blijft, gebruik je verstand en neem je verantwoordelijkheid, draag zorg voor je muziek, en gedraag je. Ja, ik ben daar streng in voor mezelf. Ik vind het onaanvaardbaar dat muzikanten compromissen maken om meer likes te halen op Facebook.’

‘Ik zie het als mijn taak om mijn verantwoordelijkheid te nemen voor de toekomst van de grootse traditie die we nog steeds hebben. Maestro Aquiles Delle Vigne wil hetzelfde doorgeven aan zijn jonge leerlingen, en dat is van cruciaal belang. Vandaag kennen we veel goede pianisten, een groot aantal interessante muzikanten, en voldoende charismatische artiesten, die soms meer dan tweehonderd recitals per jaar spelen. Dit seizoen zal ik zelf maar een dertigtal concerten spelen, in Rusland en Europa. Ik blijf erbij dat de ware kern van ons beroep veel verder gaat dan persoonlijke ambities, competitie, rivaliteit, hang naar roem. Cruciaal voor mijn artistieke maturiteit is de invloed van de persoonlijke visie, ethiek en levenshouding van mijn leraar. Ik hoop dat ik die dingen op mijn beurt kan doorgeven aan de volgende generatie – en niet enkel aan pianisten.’ ■

KAAT HAEST

De herwaardering van het parkbos

Deze winter voeren we het eerste deel van de werken aan het parkbos uit. Binnen vier jaar moet dat er een stuk mooier uitzien.

Het parkbos maakt al sinds het begin van de 18de eeuw deel uit van het hertogelijk park. In de 19de eeuw ontstond de ganzenvoetstructuur die nu nog goed zichtbaar is: drie paden die het bos in vier kwadranten verdelen.

Momenteel is het parkbos echter weinig waardevol, zowel op ecologisch als esthetisch vlak. Er is een grote aanwezigheid van invasieve uitheemse soorten, zoals Amerikaanse eik en robinia. Ze verspreiden zich sterk en verdringen andere soorten. De bladeren van deze soorten verteren moeilijker, waardoor ze de bodem verzuren. Hierdoor is bijna geen onderbegroeiing van struiken en kruiden. Omdat het om een groot gebied gaat, starten we met de herwaardering van het linkerkwadrant. Tijdens de winter wordt het kwadrant uitgedund, waarbij voornamelijk Amerikaanse eik en robinia wordt gekapt. Om veiligheidsredenen wordt het terrein op weekdays afgesloten voor bezoekers. Tijdens het weekend is het parkbos wel toegankelijk.

Door de grote lichtinval krijgen de plantjes in de lente de kans om talrijk op te schieten.

Jonge Amerikaanse eiken en robinia worden onder controle gehouden door te maaien, maar andere bomen, struiken en kruiden mogen volop groeien. Op termijn zullen er ook opnieuw voorjaarsbloeiers met opvallende bloemen verschijnen.

Tijdens de volgende winter planten we in het uitgedunde bosdeel inheemse bomen, zoals bijvoorbeeld linden. Op deze manier ontstaat er opnieuw een divers bos, met een waardevolle onderbegroeiing van struiken en kruiden.

De komende jaren zullen we elke winter een volgend kwadrant van het parkbos herwaarderen. Zo wordt het parkbos opnieuw een lust voor oog en een paradijs voor fauna en flora.

Voor vragen, opmerkingen of aankoop van brandhout (enkel in een straal van 5 kilometer rond het kasteel) kan je contact met ons opnemen via info@kasteeldursel.be of 03 820 60 11.

Winterbal

Concert met Samuel Cattiau & Quentin Dujardin (contratenor en gitaar)
Zondag 15 november 2015 · 11 uur · 17 euro

Lees meer op pagina 8 en 9.

Info en reservatie
CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

Concert Flanders Recorder Academy
Zaterdag 21 november 2015 · 19.30 uur · 10 euro

Bart Spanhove (blokfluit) en Paul Van Loey (blokfluit en fagot) gaven lezingen, concerten, workshops en masterclasses van Tokio tot New York en van Singapore tot Zuid-Afrika. Hun vakmanschap en inzichten geven ze door via de *Flanders Recorder Academy*. Naast hun activiteiten met FRA zijn ze ook op andere fronten actief: Bart met zijn publicaties over het ensemblespel en oefentechnieken, Paul als artistiek leider van *Flanders Baroque Academy* en als fagotist bij diverse barokensembles.

Voor hun concert in het kasteel laten ze zich bijstaan door Saskia Coolen (blokfluit) en Bart Jacobs (klavecimbel). Naast haar concertpraktijk met o.a. *Camerata Trajectina*, speelde Saskia in *La Fontegara* Amsterdam en *Brisk*. Ze werkte jarenlang op de Conservatoria van Hilversum en Amsterdam. Tegenwoordig geeft ze veel cursussen en masterclasses in Europa en Amerika.

Bart Jacobs is als organist verbonden aan het Brusselse kathedraalkoor, de Sint-Michiels- en Sint-Goedelekathedraal te Brussel en het barokorkest *Les Muffatti*. Als solist en begeleider concerteerde hij in heel Europa en werkte hij mee aan tientallen opnames met verscheidene gerenommeerde ensembles. Als docent orgel en klavecimbel werkt hij aan het Stedelijk Muziekconservatorium in Mechelen en de Academie voor Muziek, Woord en Dans

in Bornem. Sinds 2013 is hij gastprofessor voor klavecimbel en basso continuo aan het Lemmensinstituut in Leuven.

Samen brengen ze in trio's en quatuors barokke kamermuziek met werk van o.a. de Boismortier, Mattheson, Bach, Vivaldi en Merula. Dit concert is de afsluiter van een internationale blokfluitdriedaagse in het Laathof, het Centrum voor Jeugdtoerisme naast het kasteel.

Info en reservatie
flandersrecorderacademy@gmail.com
www.flanders-recorder-quartet.be

Winterbal
Zaterdag 28 november 2015 · 20 uur · 65 euro

Het Winterbal is een mooie traditie. Ook dit jaar ontvangen we je opnieuw met flakkerende kaarsen op de oprijlaan, drank en versnaperingen in de spiegelzaal en natuurlijk een uitgebreid dansprogramma in de vestibule.

In het kader van de 200ste herdenking van de Slag bij Waterloo keren we terug naar het begin van de 19de eeuw. De dresscode is dus regency of empire, tussen ongeveer 1800 en 1815. Vijf muzikanten spelen ten dans en drie dansmeesters van Stichting Klassieke Dans staan paraat om je in te wijden in de passen en figuren.

Tussendoor kan je de bovenverdiepingen van het kasteel verkennen en met je favoriete gezelschap poseren voor onze huisfotograaf. Zoals gewoonlijk voorzien we nog enkele mooie randactiviteiten in de aangrenzende salons.

Het Winterbal is intussen uitverkocht. Wil je op de hoogte blijven van onze dansactiviteiten? Stuur dan een mail naar info@kasteeldursel.be.

Concert met Jean Bosco Safari
Zondag 31 januari 2016 · 11 uur
15 euro (incl. 2 drankjes)

Sjabizz, de businessclub van het Sint-Jan Berchmansinstituut in Puurs, organiseert voor de elfde keer op rij een concert in het kasteel. Vorig jaar gaf Liebrecht Vanbeckevoort, een oud-leerling van de school een pianorecital. Dit keer gooien ze het over een heel andere boeg met een concert van Jean Bosco Safari. Deze zanger, songwriter en performer nam in 1989 onder de naam Kid Safari zijn eerste cd op en scoorde meteen een hit met *Caroline cool*. Vanaf 1995 nam hij opnieuw zijn Rwandese naam aan: Jean Bosco Safari. Intussen leverde hij zes cd's af, waarvoor hij de mosterd haalde bij The Beatles, Bach en Rwandese traditionele drums.

Info en reservatie
Sjabizz
linda.spiessens@sjabi.be

Steinwayrecital met Galina Zhukova
Zondag 7 februari 2016 · 11 uur · 15 euro

Lees meer op pagina 12 en 13.

Info en reservatie
CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

© Koen De Vlieger-De Wilde

De hertog op bezoek Normaal verblijft Stéphane, de huidige hertog d'Ursel, in Centraal-Amerika. Eind september was hij voor het eerst in jaren terug in Hingene. Hij vond er de duizenden boeken, schilderijen, meubels en siervoorwerpen die hij vijf jaar geleden in bruikleen gaf. 'Werkelijk iedereen heeft al gezien hoe ze in het kasteel getoond worden, maar ik nog niet', vertelt de hertog. 'Daar moest dus dringend verandering in komen. Het is een plezier om te zien hoe alles een plaatsje heeft gevonden. De familieportretten komen prachtig tot hun recht in de vestibule. En de onstabiele Hollandse

porseleinkast – die we vroeger amper durfden te openen – is na restauratie eindelijk veilig om ons porselein in te tonen. De bruikleen is hier duidelijk in goede handen'. De hertog maakte ook een wandeling door het park en testte de parkbank die sinds enkele maanden een plaatje met zijn naam draagt. Het weerzien werd bezegeld met een lunch: een heerlijke paling in 't groen langs de oevers van de Schelde. 'Dit is zonder twijfel het mooiste stukje van België', volgens de hertog. En wie zijn wij om een monseigneur tegen te spreken?

Verantwoordelijke uitgever: Koen De Vlieger - Wolfgang d'Urselstraat 9, 2880 Hingene